

Leto II

Uredništvo in uprava:
Ljubljana,
Novi trg št. 4/II

ZBOR

Štev. 23

Naročnina: letno Din 24—
polletno „ 12—
četrtletno „ 6—

Izhaja vsak drugi četrtek

GLASILO JUGOSLOVANSKEGA LJUDSKEGA GIBANJA ZBOR

»Demokracija« in »narodne manjšine«

Mnogi v svoji zaslepljenosti ali s pre-računano lažnjivostjo zatrjujejo, da bo »demokracija« zedinila Evropo. Mi jim tega ne verujemo, ker vemo, da demokracije nikjer na svetu ni. Tisto, kar se po svetu imenuje »demokracija«, je le krinka, pod katero se skrivajo najrazličnejše mednarodne diktature brez vsake moralne kvalifikacije. Njih hlapci v posameznih državah pa prav radi tega ne smejo pred lastnim ljudstvom s pravo barvo na dan, pa se skrivajo pod krinko demokracije.

Že dve desetletji rešuje ta »demokracija« usodne probleme nove Evrope, ne da bi bila rešila vsaj enega. To je dejstvo, katerega nam ne more nihče izpodbiti.

Eden izmed teh problemov je tudi poglavje tzv. narodnih manjšin. Nikjer ga še ni rešila »demokracija«! »Obstoja cela vrsta zaščitnih pogojev, od širokogrudnih obljub, zapisanih v paktu Zveze narodov, pa do bolj določenih obveznosti, ki so jih sprejele države na podlagi mirovnih pogojev ali še bolj podrobnostnih dvostranskih dogovorov, toda vso povojno dobo sem ni bilo slišati iz vrst raznih narodnih manjšin, ki brezpravno hirajo in umirajo v objemu večinskih narodov, nobene pohvalne besede na naslov vseh teh mednarodnih zaščitnih določb. S papirja enostavno niso mogle prestopiti v živo življenje.« Pravi »Slovenec« uvodnik z dne 10. t. m., potem pa nadaljuje:

»Zato nas je tem bolj začudila izjava, ki sta jo dne 5. novembra letos istočasno dali nemška in poljska vlada, in v kateri na slovesen način določata pravice in dolžnosti, ki jih bosta nemška manjšina na Poljskem in poljska v Nemčiji imeli in uživati smeli. Saj je to menda prvi poskus, da se eno najbolj bolečih vprašanj, ki zadržujejo mednarodno sožitje, reši s pomočjo prostovoljne, enakopravne pogodbe, sklenjene med dvema državama, ki imata vsaka svojo narodno manjšino na ozemlju druge. Tako nemško kakor poljsko vlado smo v preteklih letih že parkrat imeli priložnost obkroževati zaradi nekaterih zelo izvirnih pobud na polju medsebojnega urejanja znosne soseščine. Tudi ta izjava, ki nima oblike pogodbe, a ima njeno vrednost, spada med te pobude, ki zaslužijo polno priznanje in jih moramo postaviti za zgled drugod, kjer vladajo morda bolj simpatični režimi, a so manj doprinesli — ker si niso več upali ali niso hoteli — za lepše medsebojno razumevanje narodov.«

Nas ta obojestranska izjava z dne 5. novembra ni prav nič začudila, ker smo po čudnem naključju prav v zadnji številki našega lista, ki je izšla dan pred omenjeno izjavo, t. j. dne 4. novembra v članku »Enkrat za vselej« jasno napisali, da se bo vprašanje tzv. narodnih manjšin rešilo tudi v državi Zbora samo po načelu reciprocitete. Za »Slovenca« postavljala nemško-poljska ureditev narodnih manjšin novo mednarodnopravno načelo, ki do zdaj ni bilo v rabi. Namreč načelo reciprocitete, ali če rabimo naše izrazoslovje, načelo epakega postopka obeh pogodbenih strank. Do zdaj manjšinsko pravo tega načela ni poznalo.«

Za nas je to načelo samo ob sebi umevno načelo vseh organskih ljudskih gibanj. Načelo, ki logično izhaja iz same ideje idealističnega univerzalizma, ki je lastno vsem organskim pokretom. Da manjšinsko pravo do zdaj ni poznalo tega načela, je pač zato, ker ga je ustvarjala »demokracija«. Da to novo mednarodnopravno načelo ni v rabi drugod, kjer vladajo »Slovenca« morda bolj simpatični režimi, ali pa kar »Slovenčevi« režimi, je pač zato, ker si le-ti niso upali ali niso hoteli več doprinesiti za lepše medsebojno razumevanje narodov zopet radi preljuje »demokracije«, ki ima svoje izvennarodne zunanje ali svoje nenarodne volilne notranje interese ali pa oboje. Kaj briga stranko človek, ki živi v drugi državi in kot tuj državljani ne more voliti te stranke, posebno še, če bi skrb za njega lahko odvrnila mnogo volilcev v lastni državi od te stranke. Pa še

svojim mednarodnim poslodavcem bi se stranka lahko zamerila, ali pa samo njim. Zato je pač pripravnejše barantanje z »narodnimi manjšinami« v lastni državi, lastne »manjšine« v sosednih državah pa naj tam barantajo po svoje kakor vedo in znajo. Glavno je »demokracija«, pa »doli fašizem«! Saj je — na uho povedano — ta »demokracija« lahko taka diktatura, na kakršno fašizem še pomisliti ne bi smel. Če se pa barantija z »manjšinami« v lastni državi ne bi posrečila, potem lahko postane stranka strašno narodna in lahko v imenu narodne zavednosti užene — volilne nasprotnike.

Organska ljudska gibanja pa, ki poznajo le skupne koristi svoje narodne ljudske celote, ne pa koristi skupine volilnih upravičencev ter mednarodnih zavojevalnih tolp, čijih hlapci so le-ti, poznajo samo načelo reciprocitete in večne pravičnosti. Za purgarje in strankarje seveda je šele od 10. t. m. naprej postalo to načelo »silno zanimivo«.

Tudi mi smo prepričani, da bodo gotovo o reciprociteti, o tej, kakor piše »Slovenec« v omenjenem uvodniku »silno zanimivi pravni osnovi še mnogo pisali strokovnjaki mednarodnega in manjšinskega

Obrtniki, v vas samih je rešitev!

Vsi stanovi ječe pod pritiskom težkih gospodarskih razmer. Na vse mogoče načine se poskuša omiliti neznosni položaj, a uspeha ni in ni. Posebno naš obrtnik in z njim delavec občutita vse zle posledice te gospodarske anarhije, katero je povzročila s svojim sistemom toliko oboževana liberalna demokracija.

Zadnji čas je, da se to zlo odpravi in nadomesti s pravo stanovsko demokracijo, katera je edina rešitev za naš narod in naše gospodarstvo. Vedno se govori o narodnem gospodarstvu. Ako je to narodovo, potem ga naj vodi in upravlja le narod sam, ne pa, kakor do sedaj, poklicni politiki in slična zmes koristolovcev. Do sedaj so ostala vsa prizadevanja posameznikov, združenj in raznih združenj brezplodna, le zato, ker se je zanašalo na razne politične stranke, katere pa so največ krije za neznosni položaj gospodarstva sploh. Vse to bo trpelo še v nedogled, ako ne bodo stanovi sami vzeli svojo usodo v svoje roke.

Celokupno narodno gospodarstvo se mora iz temelja preusmeriti in obnoviti tako, da bo organsko po načrtu medsebojno povezano ter odgovarjalo potrebam in koristim vseh stanov. Izločiti in onemogočiti se mora izkoriščanje tako po individualnem, kakor po anonimnem velekapitalu. Ta kapitalizem, kateri poseduje po večini vsa naravna bogastva, vsa tehnična in produkcijska sredstva, narekuje in določa življenjske pogoje narodom in odličujoče upliva na medsebojne odnose v družbi. Ni gospodarske panoge ali stanu, da ne bi občutil vso težo te gospodarske odvisnosti. Najbolj pa to čutita obrtnik in delavec.

Naše obrtništvo dela in producira po naročilu, proizvaja samo za naše domače potrebe. Naš obrtnik svojega izdelka ne izvaža in je odvisen od raznih prilik in neprilik, naročil in plačevanja našega človeka. Ako ima naročila, ima delo in zaslužek, drugače ne, in sta z delavcem v tem enako prizadeta. Poleg neznosnih davčnih bremen, režijskih stroškov, mora nositi še nebroj drugih, katefa so pa kapitalu prihranjena in mnogokrat zanj neopravičeno olajšana. Obrtniku je nemogoče konkurirati proti kapitalistični produkciji, v katerih rokah so vsa tehnična sredstva. Kapital diktira obrtniku ceno surovin, polsurovin, orodja itd., skratka vsemu, kar obrtnik neobhodno potrebuje. Popolnoma naravno je, da lahko kapitalistična produkcija vrže ceneje na trg svoje, v velikanskih množinah zgotovljene, čeprav sicer slabše izdelke, po katerih ljudje za-

prava«, da pa bodo končno vsi dobromerni med njimi morali priti do zaključka, da probleme nove Evrope lahko rešijo le organska gibanja, ne pa — »demokracija«. Naš članek z dne 4. novembra, napisan čisto na drugem koncu Evrope, kot pa poljsko-nemški sporazum, pa dokazuje razveseljivo dejstvo, da se že počasi ustvarja skupna evropska idealistična miselnost organskega univerzalizma proti materijalistični miselnosti sebičnega individualizma. V žargonu židovskih časopišnih reportaž, ki so duševna hrana naših purgarjev, komsaloncev in drugih demokracijskih zamaknjencev se imenuje to »fašistična« miselnost proti »demokraciji«, nam pa se močno zdi, da je to, kakor dokazuje poljsko-nemški sporazum, edino prava miselnost, ki bo pripomogla »k vedno bolj tesnemu prijateljskemu sožitju« narodov zoper židovsko razedinjavanje Evrope, ki ga podpirajo — bruseljske godlje.

»Slovenčeva« pobožna želja, da naj poljsko-nemški sporazum najde mnogo posnemovalcev, pa bo uresničena povsod tam, kjer sporazum ne bo sklepala — »demokracija« katerekoli diktature. »Slovenec« ima sedaj krasno priliko, da nas postavi na laž z vestjo, da je sklenjen jugoslovansko-avstrijski recipročni sporazum o narodnih manjšinah...

radi splošnega pomanjkanja denarja raje segajo. S tem pa izgubi obrtnik delo, z njim pa tudi delavec, trgovec in tako gre vse rakovo pot.

Profit kapitala gre v inozemstvo, pri nas pa ostane revščina. Ako bi zaslužila naš obrtnik in naš delavec, bi ta zaslužek ostal pri nas in bi oplojeval vse gospodarstvo, ker bi šel za zamenjavo dobrin iz roke v roko, kar bi blagodejno vplivalo na vse stanove. Tako pa uživajo sad našega dela tujci. Naš človek pa mora nositi vsa bremena, katera zahteva in mora imeti država za svojo upravo. Ali je po vsem tem kaj čudnega, da vse obupava, da obrtništvo z ostalimi stanovi vred propada? Kako vsemu temu odpomoči, je bistvo programa Zbora, vse to pa se ne more izvesti, ako se vsi stanovi ne združijo v Zboru. Vsak posameznik mora biti na svojem mestu. Politično sovražstvo mora biti strto. Vsi stanovi morajo složno iti na delo. V ustvarjajočem navdušenju je rešitev vseh.

Predpogoj je, da se podredi kapital interesom skupnosti, da pride vsa produkcija sirovin in polsirovin pod nadzorstvo skupnosti, kajti odvisnost od kapitala ubija naše obrtništvo. Tu ne pomagajo ne zadruge, ne protesti in ne vsa prizadevanja, ako razpolaga kapital neomejeno z vsem tistim, kar naš obrtnik neobhodno potrebuje. Istotako se morajo podružabiti vsa naravna bogastva. Brezobzirna eksploatacija istih in izkoriščanje naših delovnih moči se mora onemogočiti. Stanovsko gospodarski parlament naj prevzame vso skrb in odgovornost za blagostanje vseh stanov. Le tak parlament je v stanu celiti rane, prizadejane po koristolovcih na našem gospodarstvu. To je nujna potreba. Le na ta način se bomo obvarovali popolne propasti. Vse to pa je delo vas samih. Zbor vam kaže le pot in nudi moralno in idejno pomoč. Ne čakajte da bo kdo drugi za vas delal brez vas! Po izkušnjah lahko sodite, koliko je vredno delo za obči blagor tistih, katerim ste do sedaj zaupali. Da pa ne boste ponovno razočarani, poprimite se dela sami, za svoj in ostalih članov dobrobit.

Naša borba

Borili se bomo proti vsemu negativizmu današnje družbe in sistemov. Nočemo diktature, ne z desnice, ne z leve. Pa tudi tisti tako priljubljeni laži-demokraciji hočemo strgati lažnjivo krinko z obraza. Hočemo diktaturo zdrave in jasne človeške pameti, čvrste volje, čiste srca in resničnega domoljubja!

Za sedaj — samopomoč

Zadnje dni prebiramo v dnevnem časopisu članke akcijskega odbora privatnih nameščencev oz. zavarovalnih uradnikov v njihovi borbi za dosego enotne pragmatike.

Spominjamo se pri tem nedavne časopisne vesti, kako je preobremenitev z delom uplivala na duševno stanje uradnice pri nekem večjem denarnem zavodu v Ljubljani. — Odpeljali so jo na opazovalni oddelek...

Če slučajno še nima deset službenih let kakor to uradniški zakon predvideva, se še lahko zgodi, da bo padla revica v breme staršem in združbi, pa mogoče tudi v zasmeh brezsrčnim.

Njena usoda ni osamljena vprav pri vestnih umstvejih delavcih. Ta slučaj navajamo le v ilustracijo. Tisk navadno molči ali mora molčati o težavah teh tihih delavcev. Zato si je »javno mnenje« ustvarilo sliko kakor da se le-tem cedi kar med in mleko, da žive v izobilju, da je njih službeni položaj zagotovljen in da se nikakor ne morejo znajti na ulici.

Šele pravkaršna borba zavarovalnega uradništva za enotno pragmatiko nam malce odkriva njih obupno stanje. Malo je častnih izjem, da je kak zavarovalni zavod iz lastne pobude dal svojemu uradništvu službeno pragmatiko ali pokojninski sklad. Pa tudi, če jo je dal, razveljavlja njen § 2, predhodni § 1., ali pa mu vsaj odvzema polovico važnosti.

Gospodarsko stagnacijo so znali zavoditi temeljito izkoristiti s postopnim poslabšanjem eventualno obstoječih pragmatik, službenega razmerja in podaljšanjem delovnega časa. Pri tem seveda niso ostale neokrnjene niti pravice do uslužbenskih dotacij, ki so jih nekdanj imeli uradniki. Liberalistični zakoni pa se seveda tudi ne zmenijo za take čisto zasebne — »malenkosti«.

Tako je prišlo dotlej, da sedanji dohodki zasebnih uradnikov komaj zadostujejo za življenje. Dohodki začetnikov so pa naravnost ponižujoči in ne zadostujejo niti za najobhodnejše življenjske potrebe, kaj še, da bi zadostovali za stanu primerno življenje.

Javnost se bo mogoče vprašala, odkod to, da začno borbo ravno zavarovalni nameščenci.

V informacijo sledeče: Imamo v državi »Zvezo zavarovalnic«, v kateri je večina približno 22 družb, od katerih je večina inozemska. Pri ostalih je pa večina kapitala inozemska, oziroma je pri njih udeleženo večinoma inozemski kapital, bodisi neposredno ali posredno. V slučaju potrebe imamo tudi številke na razpolago. Dobički se ne izlivajo ravno v mali meri po tajnih kanalih v inozemstvo, namesto, da bi ti kapitali služili razvoju naše lastne industrije, trgovine, obrti itd.

Pri tem ne smemo pozabiti, da je zavarovalna panoga ena glavnih panog narodnega gospodarstva, ki razpolaga s tako ogromnim uradniškim aparatom, da predstavlja skoro le državno uradništvo močnejšo skupino od zavarovalnega.

Človek se dandanes v mrzlični borbi za vsakdanji kruh šele v pozni jeseni zave, da je pred durmi čas, ko bo njegovo delo moralo zamenjati starostno zavarovanje — pokojnina. Tedaj šele se zdrzne, ko šteje beliče, ki jih bo dobil — v pokojju. Pa s svojimi zadnjimi močmi skuša rešiti, kar se še rešiti da.

Da sedaj v tem prednjačijo ravno zavarovalni uradniki s svojo borbo, je tudi razumljivo. Zavarovalna panoga narodnega gospodarstva je namreč iz razumljivih vzrokov relativno po krizi še najmanj prizadeta. V stiski se človek še prej zavaruje proti škodi, ki bi ga lahko čisto uničila, medtem, ko bi mu v normalnih časih le več ali manj zmanjšala dohodke.

Zahteve, ki jih stavlja zavarovalno nameščenstvo, so:

Enotna pragmatika za vso državo.
6 urni delavnik.

PREGLJED TISKA

Korotanec:

Po »demokracijskom« načelu: »Kdor ima večino, dobi vse...«

Koroško glasovanje 10. oktobra 1920 se je vršilo na podlagi načela: **Kdor dobi večino, dobi vse!** Tako so tudi one občine pripadle Avstriji, v katerih je bila večina glasov oddana za Jugoslavijo. Take občine so bile: 1. **Sele**; za Jugoslavijo 97% glasov, za Avstrijo komaj 3%; 2. **Blato**, za Jugoslavijo 85%; 3. **Slovenji Plajberk** 79,5% za Jugoslavijo; 4. **Bilčovs** 79,4% za Jugoslavijo; 5. **Bela** 78,5%; 6. **Žvabek** 75%; 7. **Zg. Vesca** 69%; 8. **Svetnavas** 66%; 9. **Bistrica v Podjuni** 65%; 10. **Loče** 64%; 11. **Ledenice** 58%; 12. **Libeliče** 57%; 13. **Logavas** 57%; 14. **Bistrica v Rožu** 55%; 15. **Libuče** 55%; 16. **Št. Jakob v Rožu** 54%; 17. **Globasnica** 54%; 18. **Radiše** 51%.

Na ozemlju južno od Drave je bila večina glasov oddana za Jugoslavijo, in sicer za Jugoslavijo: 10.405 glasov, za Avstrijo 10.083 glasov. V ozemlju južno od Drave so se nahajale naslednje občine: 1. **Libeliče**, 2. **Žvabek**, 3. **Blato**, 4. **Pliberk**, 5. **Libuče**, 6. **Bistrica v Podjuni**, 7. **Globasnica**, 8. **Žitaravas**, 9. **Bela**, 10. **Žel. Kapla**, 11. **Doberlavas**, 12. **Škocjan v P.**, 13. **Rikarjavas**, 14. **Galicija**. To so občine v Podjuni. Dalje v Rožu: 15. **Sele**, 16. **Šmarjeta v R.**, 17. **Slov. Plajberk**, 18. **Borovlje**, 19. **Medborovnica**, 20. **Svetnavas**, 21. **Podljubelj**, 22. **Bistrica v R.**, 23. **Št. Jakob v R.**, 24. **Ledenice**, 25. **Rožek**, 26. **Loče**, 27. **Na Dravi**. — Če bi se bilo določilo: Kdor južno od Drave dobi večino, temu pripade vse ozemlje južno od Drave, **bi bila danes Podjuna in Rož v Jugoslaviji**. Saj je tudi Avstriji pripadlo vse glasovalno ozemlje na podlagi načela: Kdor dobi večino, dobi vse.

Večina glasov za Jugoslavijo pa je bila oddana ne samo na ozemlju južno od Drave, marveč sploh na ozemlju južno od Vrbskega jezera. Če prištejemo sedemindvajsetim občinam južno od Drave še občine južno od Vrbskega jezera oz. na pobočju Osojnice, to so občine: 28. **Logavas**, 29. **Skofiče**, 30. **Otok**, 31. **Zg. Vesca**, 32. **Bilčovs**, 33. **Hodiše**, 34. **Kotmaravas**, 35. **Žihpolje**, 36. **Radiše** — vidimo, da je **bila v vseh teh šestindvajsetih občinah skupno vzeto oddana večina glasov za Jugoslavijo**, in sicer: za Jugoslavijo: 12.497 glasov, za Avstrijo pa 12.458. Če bi bilo to ozemlje tvorilo enoto, bi bilo po načelu, da absolutna večina odločuje, **vseh teh 36 občin pripadlo Jugoslaviji**.

Spominska svečanost 12. novembra na Univerzi

V imenu nacionalnih akademikov je govoril na tej proslavi tov. Lučovnik Jože. Priobčujemo nekaj izvlečkov iz njegovega načelnega govora:

— Ugotavljam, da je naš narodno-obrambni problem samo eden ter da ga bo mogoče rešiti le na en sam način, in sicer samo s krepko zaščito jugoslovanskega kraljevskega orla, v okviru močne, velike in pravične Jugoslavije.

— Nepripravljenost na narodno osvoboditveno, ki je nas zateklo presenečene ob tolikem nepričakovanem zgodovinskem preobratu naše suženjske in tlačene povestnice, je v resnici zakrivila, da nismo ustanovili svojega maksimalnega narodnostnega programa, ki naj bi bil dokaz slovenske politične zrelosti.

— Priznajmo si kar odkrito, da leži prav na nas samih večji, če že ne največji del rapalske in koroške krivice! Pogledimo samo brate Čehe. Ti so se že leta petnajstega z orožjem v roki borili z vkovitim tlačiteljem in si končno z zmago pri Zborovu ustvarili narodno in svobodno domovino. Kaj smo pa storili mi Slovenci? Še leta osemnajstega, torej tik pred osvoboditvijo, so odšli naši politični prvaki vseh struj na fronto, noseč Otonovemu ljubljanskemu polku srebrni rog, ki naj bi vsem zvestim slovenskim hlapcem označil, da je Habsburg premagal nevernika!

— Ko smo nekako preboleli rapalsko klofuto, smo se zabuli v svoje vsakodnevne žalostne in malenkostne strankarske razprtije. Samo sem in tja smo nevoljno zagodrnjali nad primorskimi »privandrovci« in »pritepenci«, češ, da nam Slovencem odjedajo kruh. Tako je bilo pred leti — in danes? Mislim, da bi z večjimi simpatijami sprejeli v našo sredo ali izgnanega nemškega Juda, ali begunca iz Španije, pa naj bi bil že iz Frankovega ali valencijskega tabora. To spokorno priznanje pa naj bo mejnik novega poleta in te-

Vseh glasov za Jugoslavijo je bilo oddanih 10. oktobra 1920: 15.279.

Prištejemo k zgornjim šestindvajsetim občinam še 7 občin, namreč: 37. **Vetrinj**, 38. **Medgorje**, 39. **Žrelec**, 40. **Tinje**, 41. **Ruda**, 42. **Št. Peter na Vašnjah**, 43. **Vobre**; — vidimo, da je v vseh teh tridesetih občinah bilo oddanih za Avstrijo: 15.273 glasov. Vidimo torej, da je bila v **vseh teh tridesetih občinah skupno vzeto absolutna večina glasov oddana za Jugoslavijo**. Če bi bilo to ozemlje tvorilo enoto, bi bilo po načelu, da absolutna večina odločuje, vse to ozemlje pripadlo Jugoslaviji. Seveda bi bile v tem slučaju potrebne teritorialne spremembe in zamenjave.

To je govornica »demokracijskega« načela absolutne večine, katero načelo je bilo uporabljeno pri koroškem plebiscitu 10. oktobra 1920.

Op. ur.: Po naslovnem »demokracijskem« geslu so se ravnali koroški Nemci že od nekaj, vsekakor pa od onega časa, ko je postala Avstrija konstitucionalna monarhija. Tako jim je uspelo že pri sami razdelitvi Koroške v volilne okraje s preračunano sleparsko volilno geometrijo oropati slovenski del naroda za zakonito zastopstvo v dunajskem parlamentu.

Volilni okraji so namreč delili Koroško od severa na jug navpično, ne pa od zahoda na vzhod vodoravno, tako da sta prišli povsod na eno tretjino Slovencev dve tretjini Nemcev! Ko je bila torej opravila svoje »demokracijske« geometrije, je prišla na vrsto »demokracijska« aritmetika, pa so morali biti tudi rezultati prav »demokracijski«. Isto se je ponovilo pri plebiscitni razdelitvi Koroške na con A in B.

Toda, če Jugoslavija že ni mogla odločevati pri razdelitvi con, je pa imela še pozneje priliko, da reši Koroško vsaj južno od Drave. Pokojni deželni predsednik dr. Janko Brejc je dobil nalog, da poišče, kako so naši izgledi na zmago v coni A, ker je Avstrija ponudila sporazumno rešitev na ta način, da bi si z Jugoslavijo Koroško tako razdelila, da pripade ves svet južno od Drave Jugoslaviji brez plebiscita. Naš »Narodni svet« je o tem predlogu, katerega mu je sporočil na seji v Velikovcu osebno navzoči dr. Brejc, »temeljito« razpravljaj in je na predlog najuglednejših naših koroških rojakov poravnalni predlog odbil! Narodni svet je zaupal — demokracijski matematiki...

Za res ali za šalo?

Po zaslugi »Slovenca« vemo, da so že fašistične: Italija, Nemčija, Portugalska, Poljska, Madžarska, Turčija, Iran, Grčija, Bolgarija, baltske države in kljub Heilgenblutu tudi Avstrija.

Sedaj je hudič obsedel še dve državi, namreč Brazilijo in Kubo, po prerokovanju »Slovenca« bodo sledile še Čile in Argentinijska. V Španiji in na Japonskem tudi kaže tako nekako.

Mogoče nas medtem preseneti še kakšna država in spremeni brez »Slovenca« »Slovenčevu« zapovrstje prehoda držav v fašizem, vsekakor pa moramo priznati, da se stvari kaj čudno sučejo.

Zavezniki »treh velikih zapadnih demokracij« vse bolj kopne. Pa celo te tri »demokracije« same nekam čudno menjajo dlako.

Anglijo je »Delavska politika« že pred dobrimi dvema meseci spremenila v največjo kapitalistično-imperijalistično državo. Če bo Francija samo malce še populistila glede Španije, jo bo »Delavska politika« vsekakor kljub vsej »ljudski fronti« tudi izobčila iz »demokracije«. Z Rooseveltovim možganskim trustom je že do slej dovolj težav, sedaj pa pošilja USA še diplomatske zastopnike generalu Franku, tako da bo na koncu predstavljal svetovno demokracijo samo še — dr. Dinko Puc.

Potem pa se lahko prijeti nekaj čisto presenetljivega. Ker bo potem prišel sam po sebi v modo fašizem, se lahko zgodi, da bodo vsi mednarodni gangsterji in banksterji zamenjali demokracijsko krinko s fašistično, pa da bodo v imenu fašizma proglasili za izdajalca fašizma, če že ne kar Hitlerja, pa vsekakor Ljotiča.

Stvar niti ni tako zelo šaljiva, kakor izgleda. V šali se je na svetu povedalo že marsikaj resnega.

Debela koža

Gospod Maček in gospod Joe Matošič sta bila nekoč kot družabnika velika prijatelja. Potem sta se hudo skregala. Matošič je začel izdajati svoj list »Danica«, v katerem ni delal nič drugega kot obdeloval s strupenimi žalitvami. Mačka. Redko kateri pošten človek bi mirno pogoltnil take žalitve, toda strankarji imajo debelo kožo in kosmato vest. Namesto tožbe se je gospod Maček z Matošičem — pobotal!

Kot primer, kaj vse je pri tem Maček mirno prebavil, prinašamo Matošičev napad na Mačka v »Danici« z dne 8. avgusta:

»Lloyd George pišući u svojim »Ratnim uspomenam« o lordu Greyu dugogodišnjem britanskom ministru vanjskih poslova, veli da je bio neobično šutljiv čovjek ali njegova šutnja nije značila zlato.

Grey je često i skoro uvijek šutio, jer nije znao — što da kaže.

Lloyd George ispravno opaža, da veliki ljudi i sposobni državnici — nisu šutljivci.

Objektivno i strogo analizirajući hrvatsku političku povijest od pedesetih godina prošlog vijeka do danas, mi nikad na čelu jedne stranke nismo imali čovjeka, tako skromnih sposobnosti i čovjeka bez inicijative i bez energije kao što je dr. Maček. Jer on šuti, ne zato, što bi to bilo zlato, nego stoga — što NEZNA što bi kazao i kako bi koje pitanje riješio.

Izbiri od 5. svibnja nisu dr.-u Mačeku dali SVJEDODŽBU SPOSOBNOSTI, nego samo glas povjerenja i to samo zato, jer je on sjedio na stolici predsjedništva i jer je bio u posjedu Radićeve političke baštine hrvatskog naroda.

In ne samo on. Svi više manje, koji su birani 5. svibnja dobili su glasove samo slučajnog i momentanog povjerenja, a ne glas za sposobnost kandidata.

Dr. Maček je u poslednje vrijeme izgubio mnogo od svoje energije, koju je prije — makar u malim količinama posjedovao.

Razgovarao sam o tome sa jednim obrazovanim doktorom medicine, koji se bavi stručno biologijom i psihopatologijom, pa mi stručno tumačio, da se nagli gubitak energije manifestira naročito kod čovjeka, ako se poslije pedesetih godina oženi sa ženom, koja je dvadeset-trideset godina mlađa od njega.

Ta se biološka pojava manifestirala naročito kod Mačka, jer je to kod njega isti slučaj.

»Domoljub« piše v svoji 42. letošnji številki: »Bistveni del političnih načel je ta, da so v skladu tudi z dejanji, ki morajo biti vedno enaka, kadar smo v opoziciji ali v vladi, enaka za občino, banovino in za vso državo. Ako smo bili na demokracijskem stališču za časa Zivkovićeve diktature, ne smemo tajiti demokracijskih načel danes in ne moremo odobravati diktature nikjer!«

Vendar nekaj doslednih

»Investirati je treba denar (javna dela! op. uređn. »Zbora«), da se dežela usposobi za tujski promet. Zavedajmo se že enkrat, da danes Slovenija za tujski promet še ni usposobljena in da je v tem eden glavnih vzrokov, če nam tujška sezona ne daje tega, kar bi nam mogla dati in kar bi potrebovali. Zastonj ni nič na svetu in tudi tujski promet ne!« (»Trgovski list«.)

»Učiteljski tovariš« piše: »Poudarek pravičnosti mora biti viden pri povišanju prejemkov, upoštevati se mora tudi dejstvo, da je bila pri redukciji plač l. 1935. najbolj prizadeta vprava uradniška družina in to družino je treba ponovno dvigniti. Paziti ho treba tudi na to, da povišanje ne bo samo navidezno in ne bo povzročilo novih razočaranj s kako delno rešitvijo.«

Vilderjeva »Nova Riječ« piše: »Narodno stremenje, kako sam več reka, ide ka jedinstvu. Ovo ujedinjenje biće najjače, najtrajnije, ako bude na kulturnom temelju...« Te besede je izrekel Masaryk leta 1912 jugoslovanski nacionalistični omladinski »Zoric«. Kakšna je pa vest »Nove Riječe«, ko se tako po nemarnem spominja teh velikih in preroških besed?...

»Koroški Slovenec« ugotavlja povsem upravičeno: Sila radodaren je svet z besedo »krščanski narod«. Prerad se pusti zapeljati po zgodovini, po veličastnih božjih hramih, po zvonečih besedah. A še neprimerno bolj kot pri podincu je treba pri narodu krščanstvo ocenjevati po odnosih do narodov-osebdov. V sodobnem času bohotijo med narodi medsebojna mržnja, nepoštenje, sebičnost, nevaležnost in brutalnost. Kar imenujemo mednarodno politiko, je le prepogosto zahrbtnost, nasilje, zvižanost, brezobzirnost. Redko se govori o narodu-bratu, zelo redka mednarodna vrlina je plemenitost med narodi, nedosežen pojem je medsebojno umevanje narodov. O ljubezni med narodi sploh ni nikjer sledi.

»Čas bo pokazal sodrugom, ki so sestavljali resolucijo (pokrajinskega odbora bivše socialistične stranke), da bi nadaljnje odbijanje enotnosti škodilo samemu socialističnemu gibanju, ne le celemu delavskemu razredu, ne le splošnemu demokracijskemu gibanju.«

Rekli boste, če ste demokraci, da je to napisal kak »fašističen« list! Kaj še! To je napisal, reci in piši, »Delavski list« sam, pa verjemi sedaj v enotnost in diktaturo proletariata!...

»Slovenec« si ponosno trka na junaška prsa: »Ob 20 letnici boljševiške revolucije bi bilo umestno pregledati tudi sredstva, ki se jih je obramba v tej dobi posluževala proti komunizmu. Potem bi videli v prvi vrsti sistematično in ogromno delo katoliške Cerkve, ki ni nehala z najvišjega učeniškega mesta opozarjati ves svet, da mora biti obramba proti komunizmu predvsem v boljšem, pravičnem družabnem redu in v doslednem izvajanju praktičnega krščanstva. Kjer se je to zgodilo, tam je boljševiška nevarnost že danes izgubila vse svoje ostrine.«

O tem se pa lahko vi vsi prepričate na zelo enostaven in praktičen način, če »Slovenčevu« teorijo primerjate s »Slovenčevu« kjer je ravno vse narobe... Vrag si ga vdi, zakaj tako?...

»Osvoboditi teptane in zaslužjene od brezsrčnega kapitalizma, je eno osnovnih načel združništva. V tem načelu gledajo izkoriščani mali ljudje svojo rešitev, svoj združni evangelij.«

»Zadrugar.«

Združništvo dviga tudi pravni in vzgojni nivo. Ono sloni na načelih medsebojne ljubezni, vzajemnosti in solidarnosti. S skupnim jamstvom, s samoupravo, solidarno odgovornostjo, krepi v članstvu zavest skupnosti. Združništvo ubija sebičnost in zapravljenost, neguje požrtvovalnost in pridnost, veselje do dela, zmernost in varčnost.

»Zadrugar.«

Redno napredovanje in primerna starostna obskrba.

Za dosego stavljenega smotra pa je seveda potrebna enotnost v borbi za najosnovnejšo socialno pravico, v kolikor je seveda sploh izvedljiva pri besnenju liberalnega kapitalizma. »Demokracija« s svojimi zakoni bo tu slaba pomoč. V tej borbi so pač vsi stanovi navezani le na — samopomoč.

Pomoč celote, ljudske skupnosti izražene v zakonodaji in upravi bo stanovom lahko nudila šele država »Zbora«, ki podreja kapital interesom celote.

Daž Bog, da jo skoro dočakamo...

POLITIČNO SMETIŠČE

Iz večine v večino!
Naše radioodtajne postaje so pred kratkim raztočile v svetovni prav posebno v hiše našega »demokratskega volilnega plevla«. da je g. Luka Kostrenčič prestopil iz zemljoradniškega kluba Voje Džordževića v klub JRZ in da je g. Dragi Janković, slavnega Levitevega spomina, pristopil v klub vladne večine...

Naši radioposlušalci so bili s temi vestmi zelo zadovoljni in so ugotavljali z izrednim demokratičnim vznosenjem, da ni danes skoro nobenega narodnega demokratičnega poslance, ki ne bi hotel pripadati vladni večini. Vsaj pri nas ne!

Tepka stresa zadnje jesenske liste v burji ali »Slovenija« dne 12. t. m. kliče v svet: »Sem del naroda, ki sicer nima niti dveh milijonov duš, sem pa kot Slovenec tudi del 300 milijonske evropske skupnosti in zato večji, kakor če bi bil del naroda, ki bi imel dvakrat, ne pa samo enkrat 14 milijonov!«

Nas i Rusa ima 160 milijonov, pravijo. da so nekoč pred vojno rekli Črnogorci. Vse kakor pa so ti »Balkanci« pri tem mislili na Slovane, na slovensko skupnost! Pa tudi tej čisto dobrohotni naivnosti so se vendarle ljudje smejali. Sedaj pa Vam pridejo na evropskih šolskih klopih visoko izobraženi purgarji okrog »Slovenije«, pa Vam zinejo tako, da ne veste ali bi se smejali ali pa bi šli po zdravniku.

Torej »Slovenija« je del »fašistične« Avstrije, Madžarske, Italije, Nemčije, Grčije, Portugalske, Turčije, baltskih držav itd., nikakor pa ni del jugoslovanskega naroda, ker bi ji bil ta premajhen, tudi če bi bil še enkrat številnejši. Pa, seveda, tudi premo evropske kulture ima za »Slovenijo«.

Kaj pravite, ali ne otresa res tepka zadnje jesenske liste v burjo? Toda samo liste, tepk nikdar ni bilo n njej...

Ko prelistavaš letošnji francoski avtomobilski vodič, se lahko naslajaš ob sledečih brihtnostih omikanega zapadnokulturnega demokratskega ljudstva:

Registerski znaki:
SHS (Jugoslavija),
G (Hrvatska - Croatia),
MG (Črna gora - Montenegro).

Vse bi bilo še v skladu z zapadnjaško mentaliteto in z njihovim poznavanjem »divjakov« (sauvages) Jugoslavije, preseneča pa nas, kako je možno, da so Francozi bolj ponučeni o Hrvatski kot mi Jugoslavoani sami? Morda bo pa le res, da je vodja Maček in skrivaj uvedel novo presenetljivo novotarijsko, v dokaz hrvatske samostojnosti! Seveda je pa ta novotarija namenjena zaenkrat le dobro informiranemu inozemstvu...

Nek akademsko naobražen Francoz je vprašal našega tovariša na pariški svetovni razstavi:

»Povejte mi, prosim, dali je Srbija osvobodila Jugoslavijo, ali so pa morda Jugoslavoani zavzeli in osvobodili Srbijo?«

Težak, brihten, a skoro neresljiv problem za naše zavezence, ki so poznali pred vojno le srbski denar, danes pa jugoslovanskega...

Na nekem francoskem avtomobilskem zemljevidu letošnjega leta ne najdete nikjer Jugoslavije, pač pa Vojvodino s prestolnico Budimpešto!

Lepa afirmacija našega tujkega prometa, kaj ne?

Širite „Zbor“!

Neka visoka glava iz naprednega tabora se je domisljavo izrazila napram kolegi iz Zagreba:

»Nas naprednjakov v Sloveniji nihče ne preganja, ker se nas bojijo, dočim Zboriši nimajo miru; stalno so jim za petami, ker se jih nihče ne boji...«

Gospod naprednjak, ali ni morda prav nasprotno od tistega res, kar vi smelo trdite?

Štorklja na rojstni dan

»Jutro« z dne 10. t. m. prinaša uvodnik povodom članka bivšega ministra dr. Prvišlava Grizogona v »Novi Evropi«, za katerega pravi »Jutro«, da tvori dragocen prispevek k razumevanju vprašanja naše notranje krize. V tem članku trdi Grizogono:

»Naloga vodstva države je bila v prvih letih po zedinjenju razorožiti naravno nezaupanje širokih slojev naroda, ki jim je bila narodna država z Beogradom kot središčem novost. Nova državna uprava ni znala te naloge pravilno izpolniti. Mnogo je doprinesel k temu tudi tako zvani demokratski parlamentarni režim s svojim neizbežnim protekcionizmom in imuniziranjem najslabših upravnih elementov po strankarskih kadrih. Sistematična opozicija pa se je trudila na vse kriplje, da popularizira težje in tipične slučaje pogrešk in nedostatkov ter jih prikaže narodu kot sistem, namesto kot prehodno bolezen pojvne demokracije.«

»Jutro« je mislilo, da mora Grizogonovim izvajanjem še kaj dodati, pa pravi:

Akademiki v borbi za »novi red«

Pred krakim se je ustanovila v Bruxelles-u nova mednarodna akademska organizacija. Ta nova organizacija se bistveno loči od drugih mednarodnih zvez mladine. Dobila je ime: »Mednarodna Zveza Akademskega »Novega Reda« (U. M. O. N.). Že samo ime nam pove, da gre tu za svetovno nazorsko organizacijo. To potrjuje tudi statut in pa brošure, ki so jih izdali za mladino vsega sveta v različnih jezikih.

Brošure se pričenjajo z nekakim manifestom, ki je neke vrste idejna deklaracija: — »Zastopniki najbolj resnih akademskih organizacij vseh vrst dežel so se odločili, da se organizirajo v boj proti marksizmu za bodočnost novega sveta, ki se naslanja na osnovne življenjske principe: Domovini, Veri, Rodbini in Poklicu.«

Medtem, ko so se idejni sovražniki organizirali na mednarodnem terenu, ko obstoja n. pr. Mednarodna Zveza Akademikov Socijalistov oz. Marksistov, so se vsi, ki so idejno isti s smerjo novoosnovane organizacije borili do zdaj vsak na svoj račun, brez pomoči ali sodelovanja mladinskih zvez drugih dežel, ki imajo identične ideje.

Načelna dolžnost mladih mora biti zoperstavljanje prevratnim poizkusom liberalcev in marksistov.

V borbo za te ideje lahko vstopi vsaka nacionalna organizacija kakor tudi posamezniki. Edini pogoj je sprejetje tretjega paragrafa statuta, ki pravi:

»Organizacija smatra, da se morajo načela »Novega Reda« prilagoditi karakterju, potrebi in tradicijam posameznih dežel in postavlja nadalje skupen načrt akcije, ki se naslanja na te-le osnovne točke:

Evropski cirkus

(Humoristična študija.)

Gospodje diplomati, ki se bavijo le z »visoko« politiko, in se ne menijo za malenkostna socialna in dnevnopolitična vprašanja (po domače: ne napajajo se s cvičkom ob volivnem golažu, ampak le s šampanjcem na slavnostnih banketih), so bogatejši za novo senzacijo: protiboljševiškemu paktu, ki sta ga sklenili Nemčija in Japonska, se je pridružila Italija... Eden, Delbos in podobni gospodje so se počehljali za ušesi: »Kaj bo pa zdaj?«

Nemčija, Japonska in Italija govore približno takole: komunizem je huda stvar. V Italiji hujska delavce in pripravlja sabotaže, v Nemčiji plačuje vohune, skrunj raso ter je kriv, da Nemci ne dobe kolonij. Japoncem pa punta Kitajce. Nobena od teh treh velesil se sicer noče mešati v notranje zadeve drugih držav; tega ne! Pač pa bodo z združenimi močmi preganjali komunizem po vsem svetu. Drugih namenov ta pakt nima in je podpisan v najboljšem namenu, da prinese svetu mir.

Anglija pa resno dvomi, da bi pakt pospeševal mir in se razburja, da je naperjen proti njenim interesom v Sredozemskem morju in na Daljnem vzhodu. Ker hočejo podpisnice pofašistiti tudi južnoameriške države, je nujno potrebno, da nastopijo proti paktu skupno Združene države Ameriške, Anglija in Francija. Še prej pa se poizkuša Anglija raje sama sporazumeti z Nemčijo in Italijo, ker bi se na ta način morda dal potegniti večji dobiček.

»Mi bi njegovim izvajanjem dodali, da so pogreške, ki jih on navaja, v jedru pogreške proti pravilno zamišljen in realno izvajani jugoslovanski misli.« Mi pa mislimo, da bi bilo bolje, če bi ne bilo »Jutro« ničesar dodalo, kajti ravno tkzv. demokratski parlamentarni režim je tista pogreška proti pravilno zamišljen in realno izvajani jugoslovanski misli, ker nima tak režim z jugoslovansko bitnostjo ničesar skupnega. Pač pa bi mi bolezen pojvne demokracije, ki jo omenja Grizogono, točneje označili in bi rekli namesto prehodna bolezen kar akutna bolezen z neizbežnim smrtnim izhodom. Beseda prehodna pa zelo diši po strankah, ki mislijo, da njihova demokracija in seveda samo njihova demokracija ne samo da ni bolna, ampak da je celo jugoslovanska. Vse skupaj pa je precej podobno besedam otroka, ki razlaga vrstniku, kakor sem te dni čital šalo nekje v časopisu, tole: »Pomisli, kakšen slučaj! Mene je štorklja prinesla ravno na moj rojstni dan!«

a) Nastanek nacionalnih močnih in discipliniranih držav, kot brezpogojen faktor medsebojnega sodelovanja ter resnega in trajnega miru.

b) Borba proti političnemu parlamentarizmu.

c) Neobhodnost presoje »Novega Reda« kot faktorja moralne revolucije v smislu družabne solidarnosti in spoštovanja najvišjih duhovnih vrednot.

d) Borba proti političnemu in ekonomskemu liberalizmu, marksizmu v katerikoli obliki, proti zlorabljanju parlamentarizma, borba proti kapitalizmu in reakciji.

e) Prepoved obstoja tajnih organizacij.

f) Borba proti vsem skritim močem, ki ogrožajo civilizacijo in duhovno enotnost sveta.

Organizacija kliče mladino vsega sveta na borbo proti boljševizmu v imenu svobode in obrambe človeške individualnosti, k ustvarjenju nove Evrope, kot tvorbe zdrave in resnične revolucionarne koncepcije.

Že takoj v začetku organiziranja je bila zastopana večina manjših držav. Takoj nato so se pridružile skoraj vse evropske države, to je mladina onih držav, ki misli v skladu z gori omenjenimi smernicami. Razen tega so se pridružile nacionalne organizacije Japonske, večina držav Sev. Amerike, nacional. organizacije Južne Amerike, Kitajske itd.

Svetovna Akademska Zveza »Novega Reda« je zdaj v stadiumu tehničnega organiziranja. Je pred velikim kongresom, ki bo najbrž v Bruxelles-u. Na tem kongresu, ki bo zbral vso zdravo mislečo mladino vseh kontinentov, bodo padle prve odločitve k realiziranju izpovedanih idej.

Kajti kdo bo vlekel še druge iz blata, če se more sam kako izkobacati.

Francosko »javno mnenje« trdi, da pakt naravnost ogroža mir, ker ni podpisan v okviru Društva narodov, da si hoče Nemčija z njegovo pomočjo pridobiti kolonije na Kitajskem in v Južni Ameriki, Italija pa da špekulira na Maroko in Balear. Končno ugotovi, da je to pogodba proti demokraciji ter zapoje marseljezo.

Rusija je na kratko izjavila, da je nova zveza naperjena proti njej. V odgovor bodo morali postreliti še nekaj nezanesljivih elementov. Tri poslanike so že aretirali.

Male države se skoraj brez izjeme zavedajo, da jim bo novi pakt vse prej kot v korist. Češkoslovaška resno pričakuje, da jo bo nemško časopisje proglasilo za komunistično in da ji bo nemška vlada v boju proti komunizmu morda proti njeni volji »priskočila na pomoč«. Avstrija pa se je odrezala, da ji v borbi proti komunizmu popolnoma zadostuje njena policija in da ji je vsaka pomoč, tudi s strani Japoncev, nepotrebna in odveč.

Jugoslavija je za zdaj popolnoma mirna. Čemu naj bi se razburjala? Je stara prijateljica Francije in Anglije, živi v najboljših odnošajih z Italijo in Nemčijo, Rusije ne priznava, z Japonsko in Kitajsko pa nima skupnih interesov. Skratka, idealen položaj. Po čigavi zaslugi, ne bomo pisali; čitajte »Samoupravo«!

Nadaljevanje sledi. Cirkuska predstava še ni končana; Halifax namreč še potuje...

Specialna dividenda »Standard Oil Company«-je. »Standard Oil Company« je sklenila, da se bo izplačalo delničarjem preko enodolarske polletne običajne dividende na vsako delnico še posebno dividendno od tričetrt dolarja. Najbrž so njeni dobički v Jugoslaviji že tolikšni, da se bodo dividende v kratkem času ponovno dvignile.

Gibanje hranilnih vlog v Jugoslaviji. Hranilne vloge v državi so se gibale v sledečem pregledu v milijonih dinarjev:

	1. IX. 36	1. VIII. 37	1. IX. 37
državne ustanove	2.539	3.161	3.168
samoupr. hranilnice	1.941	2.153	2.150
privatne banke	6.099	6.376	6.383
Skupaj	10.579	11.690	11.701

V zadnjem letu so vloge narasle za 1.222 milijonov din, dočim znaša porast od avgusta do septembra t. l. 11 milijonov din.

V Jugoslaviji imamo 9000 zadrug z okroglo milijonom članov. Če pa upoštevamo njih družine, lahko trdimo, da je tretjina jugoslovanskega ljudstva zadržano organizirano.

GOSPODARSTVO

Po narodnostih, ki posejajo Dubrovnik v znatnejšem številu, je bil v letošnji sezoni približno tak promet:

	1. 1937	1. 1936
Domači gosti	10.630	9.241
Avstrijci	2.422	3.854
Čehoslovaki	5.462	7.357
Angleži	3.442	1.299
Nemci	9.171	2.941
Skandinavci	574	390
Poljaki	818	1.636
U. S. A.	1.110	474

Vpliv tujega kapitala v Jugoslaviji (v milijonih dinarjev; prvo število je skupna vsota, drugo število je delež tujega kapitala): 1. Delniški kapital, investiran v vseh industrijskih podjetjih Jugoslavije: 3.401, 2.315,4. — 2. Vrednost strojev, prometnih sredstev in nepremičnin jugoslovanske industrije: 5.173,1, 1.772,1. — 3. Skupna vsota kratkoročnih posojil v Jugoslaviji: 4.496,8, 2.865,9.

Delež inozemstva pri naši zunanji trgovini v prvih devetih mesecih t. 1937:

	Izvoz:		
	Količina ton	Vred. v 1000 D.	%
Nemčija	694.819	949.513	20,86
Avstrija	362.093	631.819	12,88
Italija	500.854	422.500	9,28
Čehoslovaška	227.084	384.518	8,45
Belgija	126.055	334.661	7,35
Anglija	207.227	324.959	7,14
Francija	177.200	322.309	7,08
USA	42.896	226.547	4,98
Madžarska	338.192	180.561	3,97
Grčija	76.839	128.453	2,82
Nizozemska	97.953	114.855	2,52
Švica	28.269	89.943	1,98
Danska	83.824	80.776	1,77
Egipt	43.128	27.293	1,04
Svedska	27.492	35.915	0,79
Argentina	43.720	35.794	0,79
Albanija	29.891	30.875	0,68
Rumunija	63.770	28.056	0,62
Poljska	3.164	27.100	0,60
Palestina	11.150	19.838	0,44
Alžir	29.130	18.991	0,42
Malta	11.838	13.776	0,30
Tunis	13.097	12.923	0,28
Maroko franc.	14.801	11.685	0,26
Turčija	11.929	11.223	0,25
Indija brit.	8.245	8.583	0,19
Bolgarija	4.009	7.788	0,17
Juž. afr. Unija	22.470	7.067	0,16
Urugvaj	7.887	6.912	0,15
Iran	22.004	5.507	0,12
Libija	5.027	4.786	0,11
Brazilijska	786	2.310	0,05
Kolumbija	411	2.049	0,05
Španjska	1.192	1.985	0,04
Eritreja	2.531	1.920	0,04
Srija	168	1.576	0,03
Frane. ekv. Afrika	5.218	1.254	0,03
Ciper	3.168	1.181	0,03
Letonija	890	1.045	0,02
Indo-Kina	900	1.040	0,02
Abesinija	1.190	1.032	0,02

V vsako od ostalih 46 držav je znašal naš izvoz manj kot milijon din. Izvažali smo torej v 86 držav.

	Uvoz:		
	Količina ton	Vred. v 1000 D.	%
Nemčija	262.873	1.234.285	32,63
Čehoslovaška	91.737	415.778	10,99
Avstrija	61.424	377.368	9,98
Italija	37.760	325.157	8,60
Anglija	43.320	301.077	7,96
USA	25.688	216.445	5,72
Madžarska	37.998	97.433	2,58
Indija brit.	8.282	93.577	2,47
Rumunija	104.242	79.618	2,10
Belgija	10.533	65.409	1,73
Francija	11.335	62.632	1,66
Švica	2.629	59.067	1,56
Argentina	10.486	53.701	1,42
Grčija	32.251	51.149	1,35
Nizozemska	7.159	49.216	1,30
Poljska	19.044	42.683	1,13
Brazilijska	3.610	38.423	1,02
Egipt	4.263	27.663	0,72
Urugvaj	1.528	26.346	0,70
Malezija brit.	1.611	16.891	0,45
Indija nizoz.	1.108	13.339	0,35
Avstralija	957	12.286	0,32
Svedska	1.038	11.494	0,30
Kolumbija	547	10.912	0,29
Kongo belg.	459	7.637	0,20
Peru	318	6.672	0,18
Bolgarija	3.468	6.246	0,17
Cejlon	749	6.157	0,16
Zlat. Obala	532	5.830	0,15
Madagaskar	587	5.370	0,14
Danska	322	4.456	0,12
Norveška	574	4.174	0,11
S. S. R.	1.135	4.144	0,11
Španija	1.632	3.889	0,10
Nova Zelandija	281	3.786	0,10
Nigerija	330	3.229	0,09
Japonska	441	2.982	0,08
Albanija	2.496	2.970	0,08
Mehika	2.304	2.899	0,08
Venezuela	238	2.838	0,08
Turška	2.187	2.758	0,07
Juž. Afr. Unija	351	2.544	0,07
Palestina	779	2.472	0,07
Maroko franc.	2.438	1.980	0,05
Portugalska	116	1.520	0,04
Finska	646	1.489	0,04
Sudan brit.	124	1.422	0,04
Kina	40	1.131	0,03
Tunis	4.075	1.118	0,03

Iz vsake izmed ostalih 41 držav smo uvozili manj kot milijon dinarjev blaga. Uvažali smo pa iz 90 držav.

„Kraft durch Freude“ v Jugoslaviji

V letošnjem poletju je jeseniška KID uvedla po vzorcu Hitlerjeve delavske organizacije »Kraft durch Freude« tudi izlete delavcev v jeseniško okolico, ki so nad vse pričakovane dobro uspeli. Mnogi so bili ob ponedeljskih čisto mačkavi, pa ne politično, Bog ne daj!

Čez zimo zgrade tudi po Hitlerjevem vzorcu higienična delavska stanovanja s kopalnicami, drugo leto pa uvede KID zopet po Hitlerjevem vzorcu enomesečen plačan dopust za vse svoje delavce.

Govori se celo, da se vodstvo KID bavi tudi z mislijo, da uvede socialno častno razsodišče, pri katerem bo lahko delavstvo vlagalo eventualne tožbe proti vodstvu KID.

Skratka, lahko se mirne duše reče, da gre KID čisto za duhom časa.

Pobožna KID

Kakor smo že poročali, zidata gospoda Praprotnik in Westen pri Sv. Križu kapele, dodali bi samo še, da se nam zdi, da ni le mramor za to kapelo domač jeseniški, ampak tudi vse ostalo, s čemer se pač zida in brez česar se ne začne zidati.

Tudi gospod generalni direktor KID, Karl Noot, ne zaostaja v pobožnosti za lastniki, temveč je tudi s svoje strani poklonil 6000 Din za spovednico pri Sv. Križu, katere se pa kot protestant ne bo posluževal sam. Torej vsekakor čisto nesebično delo.

Industrijski.

Mi vemo . . .

Vsi skupaj (petnajst milijonov nas je) smo zašli v strupeno, močvirno džunglo. Vsi vemo, da je na koncu te mračne goščave plodna, od Boga blagoslovljena zemlja, kjer bi bilo dovolj sladkega kruha za vsakogar od nas. Tudi vemo, da je nujno potrebno iskati in tudi najti izhod iz teh mrakov, kjer prežijo kače in zveri na vsakem koraku — da se mudi, ker je sila prevelika! Med nami pa vstajajo »voditelji« naroda, ki se prepirajo za prvenstvo, se kujajo, ali pa se bijejo med seboj — kdo bo vodil. Ni pa nikogar, ki

Edino „Zbor“!

»Zbor« je edin, ki ima v današnjem kaosu globok in za vse poštene državljane sprejemljiv in koristen program. »Temeljna načela« in »Smernice«. On edin ima jasne pojme o potrebi dalekosežnih reform, ki bodo rezale v meso tistim, ki so resnično krivi za današnje stanje (v kolikor vzrok ni splošna gospodarska kriza sveta) in ki sedijo mogočno na spretno in »legalno« nagrabljenih milijonih. Tem reformam pa je treba tudi poguma za njih dejansko oživetje v korist splošnosti, pa če je podtalnim temnim silam to prav ali ne.

»Zbor« je edin, ki je izdelal načrt, ki po človeški možnosti obsega vse, kar je potrebno za izhod iz težke depresije in ki se zaveda, da brez reda, poštenosti, stanovskega načrtnega gospodarstva in spoštovanja dostojanstva človeka in metafizičnih plemenitih dognanj propade tako posameznik, kot najmanjša kmetija, pa tudi država. »Zbor« je edin, ki se ni umazal z barantanjem in političnimi kupčijami. »Zbor« niste videli in ga ne boste videli na tistem sijajnem političnem toboganu, ko eni lezejo po nerodnih stopnicah navzgor, ko pa pridejo na vrh svoje slave, pa neusmiljeno zdrčijo v globoko pozabljenja.

Rekli boste: to so besede. Tisočkrat so nam jih govorili, pa smo se kruto razočarali. Mi odgovorjamo: to niso besede, to je plat zvona! Od nas vseh je odvisno, da to ne bodo le besede. Pristopite, sodelujte in pazite skupno z nami, da bodo iz besed čimprej nastala dejanja, odrešilna in neobhodna ob zadnji uri, ki bije.

bi se vprašal, kam in kako bo vodil svoje ljudstvo . . .

Mi vidimo nepredorno džunglo in vemo za tisto jasno solnčno zemljo. Ne bomo se prepirali med seboj — iskali bomo pravo pot in jo utrjevali korak za korakom, dokler ne stopi noga slehernega človeka našega rodu na varna solnčna tla zemlje odrešenja. Sredi obupa bomo klical neumorno, žrtvovali bomo materialno in moralno vse, kar imamo — samo, da pridemo iz džungle!

Masaryk o pravi demokraciji

Zgodovina dokazuje, da so vse države propadle radi šovinizma, bodisi narodnega, stanovskega, političnega ali pa verskega. Kaj drugega dokazuje propad Avstrije in Ogrske, Nemčije in Rusije? Vsak, kdor poteguje meč, bo z mečem pokončan. Narodni problem bomo pravilno rešili, če bomo razumeli, da bomo tembolj narodni, čim bolj bomo človeški. In nasprotno bomo tembolj človeški, čim bolj bomo narodni. Narodi so naravni organi človečanstva.

Kakor bomo v zunanji politiki stremeli po demokraciji, tako bo tudi v notranji politiki demokracija naš program: svojo državo smo obnovili v imenu demokracije — njeno svobodo bomo obdržali le s svobodo in sicer s čim dovršenejšo svobodo.

Demokracija ni še nikjer dosledno uresničena; vse demokracije države so doslej samo poskus demokracije. Demokracije države so, ena bolj druga manj, ohranile marsikaj od duha in ustanov starega režima, iz katerega so se razvile — na svobodi, enakosti in bratstvu na znotraj in na ven bodo temeljile šele resnično nove države, države bodočnosti.

Glede naše države ne velja samo to, da mora biti demokracija; nedemokracija niti biti ne more.

Demokracija nujno in po svojem bistvu brani individualizem — svoboda je namen in temelj demokracije, demokracija se je rodila in se poraja iz modernega individualizma. Radi tega zahteva volitev ali izbera predstavnikov tudi vrednotenje; demokracija priznava kvalifikacijo in avtoriteto, le da v demokraciji avtoriteta ne pomeni političnega in stanovskega prvenstva in privilegija, marveč politično in administrativno sposobnost, strokovno kvaliteto. Radi tega je naloga demokracije, organizirati in zagotoviti ob svobodi in udeležbi vseh avtoriteto izvoljenih voditeljev — ne gospodo! — in si te voditelje vzgajati. Demokracija ni pavšalna enakost, ki ne priznava kvalitativnih razlik — svoboda, enakost, bratstvo ne pomenijo nivelacije, pač pa individualizacijo in radi tega tudi kvalifikacijo.

Blagor jim, ki trpe krivico radi pravice na svetu, ker njihov je nebeški raj . . . (Iz opere „Evangeljnik“)

lahko to, kar napravi ali more napraviti belokožec . . .

Malo čudne in fantastične citate smo navedli na tem mestu, vendar nam imena jamčijo, da ti citati niso od ljudi, ki bi ne imeli vpogleda v zakulisno vrvenje in delo evropskega političnega odra. Navedli smo jih v prvi vrsti za to, da pokažemo tik pred 12. uro pravo sliko zadnjih dogodkov na mednarodnem političnem polju. Evropa je dala v svoji neslogi podlago za uresničenje vsega povedanega.

Pakt Italija—Nemčija—Japonska je odprl vrata k uresničenju velikih osvojevalnih načrtov vzhoda pod patronanco in vodstvom Japana. Razkroj duhovne vezi bele rase se je razodel prav jasno in posledice ne izostanejo. Te se bodo pokazale v prvi vrsti na telesu krščanske družine. Tri najmočnejše veje krščanske družine so prezrle opozoriti svet pred nevarnostjo. Katolicizem s svojim političnim središčem v večnem Rimu, protestantizem v Berlinu in pravoslavje s svojim centrom v Moskvi so prezrli opomin sv. Petra-apostola, ki pravi, da je »preroška beseda še trdnjša in prav ravnote, če pazite nanjo kakor na svetilnico, ki sveti na temnem kraju . . .« (II, Pet. 1, 19.) Mati in hčerki so na političnem blaznem in pijanem plesu Evrope omagale in kmalu bodo intonirali ob svitu jutranje zarje svojo melodijo pogani z vzklikom: »Pogani volijo!«

»Ko se zvečeri, pravite: Lepo vreme bo, kajti nebo se žari. In zjutraj: Danes bo viharno, kajti nebo se žari megleno! Obličje neba torej znate presojeti, znamenji časa pa ne morete.« (Mat. 16, 2—4.) Tako je govoril Jezus ljudstvu in prvakom judovskim. Tako govori tudi danes krščanski družini. Ali ta ne posluša, temveč si izbira učitelje in voditelje »kakor jo ušesa srbijo« in še teh ne posluša. Saj je že leta 1922. Lloyd George opozarjal krščanski svet na nevarnosti in dejal: »Mesto da Kristusova cerkev cele Evrope in Amerike kaj takega doživi, naj raje svoja vrata zapre.«

Prav je imel!

Pred volitvami...

Ko se bližajo volitve, se začne volilni »ples«. Stranke vse in Maček vmes, bijejo volilne bitve.

Vsi bi radi častno zmago. Stranke sebe hvalijo, druga drugo žalijo, Ljotić jim pa dela zgago.

Vsi obljub nebroj storijo, da nas krize rešijo. A izkušnje kažejo, da prav malo izvršijo.

Vedno po dobljeni zmagi, kar pozabijo na vse. Njim le malo k srcu gre, če ljudje so lačni, nagi.

Kdor bi bil zato nevoljen, je pri njih že — anarhist in brezbožni antikrist, ki naj bo na smrt obsojen . . .

Če bi take še volili, sem prepričan skoz in skoz, da bi vlekli nas za nos, in iz nas spet — norce brili . . .

Kmet in delavstvo pa pravi: Naj preneha strank prepir in zavlada ljubi mir, ki potreben je v državi!

Vsi pustimo strank zmešnjavo! Kmet, obrtnik, delavstvo, naj program sestavijo za pravično, vzor državo . . .!

Za politiko v državi so — stanovske zbornice in organizacije . . . Stranke pa — naj se odpravi! . . .

To naj bo v premišljevanje in naš sklep odločen zdaj: Da ne gremo več nazaj v stranke bivše, ne v sedanje! . . .

Franc Beltram.

Dolina Harmagedon

Sir Edvard Grey je govoril leta 1911 v britski spodnji zbornici in omenil poleg mnogo zanimivega tudi sledeče: »Izgleda tako, kakor da deluje na celem svetu neki zli vpliv, da izzove povsod težave in razburjenje. Človek ima pri tem vtis, da so vsi napadeni od neke politične pijanosti in najboljše, kar je mogoče storiti nam, ki nosimo odgovornost za dogodke, je to, da ohranimo napram vsemu temu hladno kri.« Leta 1911 še nismo niti slutili, kako strašna bo nevihta, ki je zbesnela še ne 3 leta pozneje nad vso Evropo, nad osrčeno civilizacijo. Oni, ki smo bili tako nesrečni, da smo po sili zašli v vrtinec tega strašnega medsebojnega klanja, se še spominjamo, kako blazno so partnerji med seboj tekmovali, da bi odnesli zmago nad nasprotnikom. Ni se štedilo s človeškimi življenji. Niso pomagale ne prošnje, ne molitve. Strah in trepet ter škripanje z zobmi je trosila po krvavih poljanah črna žena . . . Kristijan je uničeval kristijana.

Nevihta se je po 4 letih poglobila in iz vseh src je privrelo veselje nad angelom miru, ki je preletel nebo, kakor blisk od vzhoda proti zahodu s palmo v roki.

Ali ni dolgo trajala radost, kajti apostol strahu se je že pojavljala na obzorju in se režal porogljivo vsem množicam sveta. Znani državnik Lloyd George je že leta 1922 opozoril »da se širi občutek, da bo prej ali slej prišlo do novega konflikta«. »Opazujte,« je pripomnil, »kaj se vse po svetu godi!« Še strašnejši stroji, kot jih je videla zadnja svetovna vojna, se gradijo. Ti vendar ne bodo služili miru! Ti so določeni, da napadejo meščane, nedolžne in neoborožene prebivalce, da pobijejo brezmočne žene in otroke, da jih zastrupijo, pokvarijo in požgejo . . . Prihodnja vojna, ako do nje pride, se bo vodila proti civilizaciji. Ako zaključijo Društvo narodov z neuspehom, tedaj je civilizacija obsojena na smrt.«

Nekdanji italijanski ministrski predsednik Nitti je pa napisal v svoji znani knjigi »Tragedija Evrope in Amerike«, da se vse zemlje v občutku splošne nesigurnosti mrzlično oborožujejo za temno uro, ki mora priti . . . »V bodočnosti,« pravi Nitti, »se ne bodo vodile vojne več med armadami, temveč med narodi in razdejanje se bo raztegnilo na celokupno prebivalstvo . . . Da grozi z uničenjem kulture znanstvena mehanizacija vojske na osnovi kemije in elektrike, ni potrebno več posebno dokazovati . . . V tihih laboratorijih se vodi strašna borba med življenjem in smrtjo za eksistenco človeštva . . .«

Dokument A 16 (1924) IX Društva narodov, ki ga je sestavila študijska komisija o kemični vojni, te izjave v polni meri potrjuje. Dr. Gertrud Woker, ki fungira kot predstojnik laboratorija za fizikalno-kemično biologijo na univerzi v Bernu pri- stavlja k temu še ugotovitev, da bo bodoča vojna zadnja vojna in zgodovine bo tedaj konec.

Kaj se dogaja tam na vzhodu? Vse časopisje sveta je polno poročil. Črna žena žanje, ponovno žanje v masah, kot pred 20 leti . . . Kaj bo iz tega?

Baron Motono, ki je zavzemal l. 1914 položaj japonskega poslanika v Petrogradu, je ob izbruhu svetovne vojne izustil sledeče besede: »Današnji Angleži so samo naši predhodniki za osvojitve sveta, ki je naš, ker mi smo sinovi solnca. Turčija se mora potegniti v vrtinec, da ne bo dobival mohamedanski svet, ki sega v Indijo in Japan, več duhovnih direktiv iz Carigrada. Ko bo vsa Evropa v vrtincu svetovne vojne utonila, tedaj je prišel čas za Japan. Kultura je šla nekaj od vzhoda proti zahodu, sedaj pa bo šla od zapada proti vzhodu, v svojo pradomovino in to po posredovanju medija-Japana. Zaton polumeseca pripravljajo zemlji vzhajajočega solnca mesto in prostor.«

Vendar baron Motono ni povedal prav nič novega. Na vse to nas je opozoril že sv. Janez v svojem »Razodetju«. Ni sicer govoril tako jasno, ker je uporabljal ori-